

Marjan Gaberšek

Mali Vrh pri Šmartnem ob Paki je dal izvrstnega modnega krojača Jožeta Gaberška, ki je šival tudi v daljnem Zagrebu, pa pristal v Migojnicah pri Žalcu, kjer je od Jurharjev dobil v najem lokal in v dar roko domače hčere. Po rojstvu prvega sina Cvetka leta 1931 sta si s Terezijo postavila hišo z delavnico, kjer se je 4. septembra 1938 rodil petkilogramski Marjan in leta 1942 še Jožek. Oče je podružnico odprl tudi v Preboldu, kot član Sokola se je vključil v partizanski odpor in sredi neke noči leta 1942 so po izdaji ponj prišli gestapovci – ropotanja vojakov Marjan nikoli ni pozabil. Tudi ne obiska v zaporih na Borlu pri Ptuj pri očetu, ki je bil določen za ustrelitev, a je mali fantič tako ganil gestapovca, da je ta očeta umaknil z liste talcev. Kasneje so očeta sicer izpustili, in kljub temu da je bil ves čas pod nadzorom, so v hišo še vedno prihajali partizani.

Med vojno je hodil v nemški vrtec, igrač doma niso imeli, oče je sešil žogo iz krp. Fantič je ob umiku okupatorja skozi njihove kraje našel tankovsko granato in jo doma skrnil kar v moko. Po vojni je začel hoditi v osnovno šolo v Griže, kjer so za prvega dedka Mraza otroci dobili žolco in kruh, tovarišice pa kruh z marmelado. To je mali Marjan razglasil za krivično, ravnatelj ga je pretepel, oče pa zaradi tega prestavil v osnovno šolo v Žalcu, kjer je končal tudi nižjo gimnazijo. Od časa do časa je doma dobil dva dinarja in se odločal, ali bo šel v kino ali na sladoleđ.

Vsebina pet, oblika ena – to je izkušnja iz slovenščine, ki je ni imel rad, drugače pa je bilo pri matematiki, zemljepisu in zgodovini. Izkušnja iz nižjih razredov pa je tudi dričanje po trebuhu v učilnici in treske, ki so mu jih morali zdravniki odstraniti iz trebuha ... Želel si je iti v srednjo šolo, a denarja ni bilo – očetu obrt ni šla najbolje, saj se ni hotel vključiti v zadrugo. Cveto se je izšolal za električarja, Marjan in Jože pa oba pri očetu za krojača. Marjanu krojaški posel ni čisto nič dišal, a poklicno šolo v Žalcu in Celju je končal brez težav, pa še za kulturo in šport je ostajalo časa. Nastopal je v dramskem krožku, obiskoval tečaj za režijo in eno igro celo režiral. Nogomet je igral v Žalcu, veliko bolj resno pa rokomet pri klubu Minerva Griže. Tekme so bile včasih prav napete, srborite in nevarne – med gostovanjem nogometašev Žalca v Šmartnem ob Paki mu je domači gledalec ob robu igrišča, med prodorom proti голу, med noge vtaknil kar marelo; na rokometni tekmi v Laškem, ko je v zadnji sekundi zadel zmagoviti gol, so ga domači gledalci pognali prav do sredine Savinje ... Seveda so trenutki ostali tudi za spogledovanje s sošolkami ali kakšno mlado obiralko hmelja.

V elitno Titovo gardo je bil v Našice vpoklican ob krizi z Madžarsko leta 1957, nadaljeval je v Lukavici pri Sarajevu in kot rokometar prišel v športno četo; kot razgledan vojak je celo postal predavatelj politične vzgoje, zavrnil pa ponudbo za podoficirsko šolo. Sarajevčani vojakov niso imeli najbolj radi, fantje so prosti čas preživljali v kavarnah in buljili v bujne pevke. Najbolj zanesljive so prestavili sto kilometrov iz Sarajeva v Han pijesak, bil je inten-

dant in navadil je vojsko jesti fižolovo in krompirjevo solato. Poleg mrtvih straž za vedno pomni dan, ko sta s kolegom padla v zapuščeno jamo s strohnelim trupli iz druge svetovne vojne.

Po dobrih dveh letih se je iz vojske vrnil in se zaposlil v krojaškem podjetju Obrtnik v Ljubljani, leta 1959 pa za nekaj mesecev v Krojaštvu in šiviljstvu v Starem Velenju. Jeseni 1960 se je vpisal na konfekcijsko šolo v Mariboru in cele popoldneve in noči šival, da je odslužil stanovanje in hrano, saj štipendije ni imel. Tudi mleko je takrat raznašal. V šoli je užival in z lahkoto izdeloval in že v prvem letniku je hodil poučevat modeliranje v Varaždin, v drugem letniku je honorarno za Službo družbenega

knjigovodstva vodil stečaj tekstilnega podjetja v Preboldu. Po končani šoli se je vrnil v Krojaštvo in šiviljstvo v Velenju, ki je imelo takrat petindvajset zaposlenih, in se leta 1963 kot Modni salon, s frizerji in čevljarji združilo v Komunalno-obrtni center Velenje. Modni salon je vodil vse od leta 1961, ko je stanoval še v Migojnicah, vstajal tričetrt na štiri, se odpeljal s kolesom do Žalca in vlakom v Velenje ter se vračal ob treh popoldan.

To se je spremenilo, ko se je 27. aprila leta 1963 poročil z domačinko Metko Oštir, se priselil k njeni družini v provizorijih, kjer se je iste leta rodil bodoči ekonomist sin Matjaž. S starši so se malo kasneje selili v novo hišo, leta 1965 pa sta Metka in Marjan izkoristila ugodno kreditno priložnost in v enem letu zgradila enojčka na Efenkovi cesti, kjer se je leta 1970 rodila še Marjetka.

Modni salon se je leta 1961 preselil na Cankarjevo ulico in prav kmalu že začel šivati tudi za izvoz, a prostori so postali pretesni, zato so del proizvodnje preselili v prostore Komunalno-obrtnega centra na Koroški cesti, potem pa leta 1970 postavili lastno zgradbo. Modni salon je bil od leta 1968 samostojno podjetje, ki je razvijalo sodobno poslovno filozofijo, katere temelj je bila v Jugoslaviji in svetu prepoznava blagovna znamka – preimenovali so se v M club, močno pa so se usmerili v proizvodnjo športne konfekcije in kot sponzorji oblačili jugoslovanske košarkarske, nogometne, smučarske reprezentance. Tudi zato, ker je bil Gaberšek ves čas aktiven športnik, med začetniki tenisa v Velenju, med pobudniki plavanja in waterpola, ko je sin Matjaž treniral plavanje, je bil na bazenu cele dneve. Delovne navade, delo v skupini in odrekanje, to je njegovo vodilo za uspehe v športu in življenju nasploh. Ob službi je prevzemal tudi druge funkcije – sodeloval pri pisanju Zakona o

združenem delu, dva mandata je bil predsednik jugoslovanskega ski poola, bil je član finančne komisije olimpijskih iger v Sarajevu in dosegel, da je del denarja od prodaje kozmetike v času olimpiade, ko je tudi M club imel svojo kozmetiko, šel za smučarjijo v Sloveniji, tudi za skakalnico v Velenju ... Do leta 1991 je bil M club zgodba o uspehu. Z izjemnim poslom s krep bombažem iz Indije so proizvodne prostore še povečali, na željo politike so odprli obrat v Gradu na Goričkem, podjetje je imelo leta 1985 že tristo petdeset zaposlenih, pa še kakšnih tristo pri partnerjih v Makedoniji in Srbiji. Prepotoval je velik del sveta, večerjal z Indiro Gandi, spoznal pomembne politike, estradnike, se spoprijateljil z legendarnimi Čosićem, Slavničem, Delibašičem, Križajem ... To je bilo naporno, ampak izjemno bogato obdobje. Zunaj podjetja je Gaberšek veljal za trdega pogajalca, za odločnega direktorja, znotraj podjetja so mu menda očitali, da je premehak.

Propad hvaležnega jugoslovanskega trga, selitev proizvodnje tekstila v cenejše evropske države in silovit prodor kitajske industrije so v devetdesetih letih uničili večino tekstilne industrije v Sloveniji. Tudi M club je odpustil 130 delavcev, petdeset so jih zaposlili v novem podjetju, ki ga je kot direktorica vodila hčerka Marjetka, a ga je lastnik po štiri letih tudi likvidiral. Marjan Gaberšek je dve leti brez plačila vodil likvidacijo M cluba in to je bilo zanj najtežje obdobje življenja, saj je bilo podjetje kot član njegove družine.

Upokojil se je po več kot sedemindesetih letih dela. Seveda ni kar obtičal na domačem vrtu na Efenkovi, kjer bogato obrodiijo figa, kaki, kivi, limona in podobne 'stajerske sorte sadja', ampak še vedno, že od leta 1988, v Velenju organizira teniški VIP turnir – srečanje pomembnih politikov, gospodarstvenikov, športnikov; ves čas išče in posreduje neuradne stike, vse v skladu s spoznanjem iz najbolj aktivnih let, da so v svetu šport, gospodarstvo in politika usodno povezani. Nekoč je bil član ZK, predsednik Občinske zveze telesnokulturnih organizacij, predsednik družbenopolitičnega zbora občine Velenje, potem preko stranke LDS dva mandata član občinskega sveta, v letih 2008-2102 celo podžupan Mestne občine Velenje; po njegovi zaslugi je občina Velenje pridobila status mestne občine.

Za petletno Gajo ima danes veliko več časa kot nekoč za svojo družino, drugi trije vnuki so že večji – Ana študira, Tim in Anže sta v srednji šoli. Medtem ko so nekdanj hodili v Fieso in druge kraje Jadrana, zdaj z ženo že deset let obiskujeta cenovno ugodno in prijazno Grčijo, pozimi pa že od Križajevih uspehov dalje smučarski raj v Madonni di Campiglio. Še vedno vsako leto z avtom opravi kakšno pot po nekdanji Jugoslaviji. Premoženja si, vplivnemu položaju in znancem navkljub, ni nagrabil, hišo iz leta 1965 redno vzdržuje, na podedovani parceli ob Savinji v Šeščah je pred osmimi leti obnovil leseno uto. Sreče ni nikoli videl v denarju in vedno se je skušal držati očetovega napotka, da naj pred vsako odločitvijo razmisli, kako bo zvečer zaspal.

■ **Vlado Vrbič**